

Lääketieteen voimakas kehitys on osaltaan lisännyt ihmisten hyvinvointia, pidentänyt elämää ja helpottanut arkea. Entistä useampaan sairauteen on olemassa tehokas hoito tai ainakin niiden aiheuttamia kärsimyksiä voidaan lievittää. Samalla kuitenkin arkielämä medikalisoituu etenkin terveydenhuollon kaupallistumisen myötä. Entistä vähäisempiä vaivoja hoidetaan lääketieteen keinoin ja terveydenhuollolle siirtyy vastuu asioista, joita sille ei ole aiemmin kuulunut. ETENE pitää tarpeellisena kiinnittää vakavaa huomiota seuraaviin seikkoihin:

Ihmisen hyvinvointia edistävät riittävä lepo, kohtuullinen määrä terveellistä ruokaa, liikunta, hyvät ihmissuhteet ja mielekkääksi koettu työ ja toiminta. Useimmissa tapauksissa nämä seikat, jos ne ovat saavutettavissa, sekä terveen järjen käyttö riittävät hyvinvoinnin rakentamiseen. Suuressa osassa arkisia ongelmia auttavat tavanomaisiin ihmissuhteisiin kuuluvat vuorovaikutus sekä avun antaminen ja saaminen. Yhteisöllisyys, yhteistyö ja lähimmäisten huomioon ottaminen sekä auttaminen yhteisöämme ylläpitävinä perinteisinä arvoina on tärkeää kohottaa takaisin merkittävään asemaan, sillä ne ovat oivallisia työkaluja arjen hankaluuksista selviämisessä.

Opetuksen, liikunnan, kulttuurin ja tekniikan sekä monilla muilla aloilla kuin terveydenhuollossa tehdyillä ratkaisuilla on suuri vaikutus ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Yleinen oppivelvollisuus on vaikuttanut hyvinvointiimme valtavasti. Liikennejärjestelyillä vaikutetaan merkittävästi tapaturmakuolleisuuteen ja vammautumiseen. Kaupunkisuunnittelulla ja -rakenteilla voidaan vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen ja turvallisuuteen. Terveet elämäntavat opitaan varhain aikuisten toimiessa lasten malleina. Koulut, päiväkodit ja neuvolat voivat tukea vanhempia painottamalla terveitä elämäntapoja, säännöllistä, terveellistä ja kohtuullista ravintoa, riittävää unta sekä päihteettömyyttä.

Lääketieteelliset diagnoosit ovat soluttautuneet sairaanhoidosta ihmisten arkiseen elämään. Tarpeet ja toiveet sekoittuvat keskenään. Normaaliin elämään kuuluvat asiat määrittellen helposti sairauksiksi. Kuitenkin erilaiset mielialat vuorottelevat ihmisten elämässä luonnollisesti ilman, että niitä on leimattava lääkityksellä hoidettaviksi sairauksiksi.

Medikalisaatio on ihmisen tai yhteiskunnan toimintojen ottamista lääketieteen piiriin ja selittämistä lääketieteellisin käsittein. Monia elämän ilmiöitä, kuten luonnollista mielialojen vaihtelua, vanhenemista, vaihdevuosisia tai kuolemaa ei pidä lääketieteellistää, vaikka näihin ilmiöihin liittyvistä vaivoista kärsiviä ihmisiä voi olla paikallaan hoitaa myös lääketieteen keinoin.

Huolestuttavasti kasvaneen medikalisaation purkaminen on tärkeää paitsi siksi, että vastuunotto omasta hyvinvoinnista parantaa kroonisesti sairaiden elämänlaatua, myös siksi, että yhteiskunnassa riittäisi voimavaroja sellaisten ongelmien ratkaisemiseen ja niiden ihmisten hoitamiseen, joiden hoitaminen vaatii erityistä osaamista ja yhteiskunnan voimavaroja.

Paula Kokkonen
ETENE:n puheenjohtaja

Ritva Halila
Pääsihteeri

